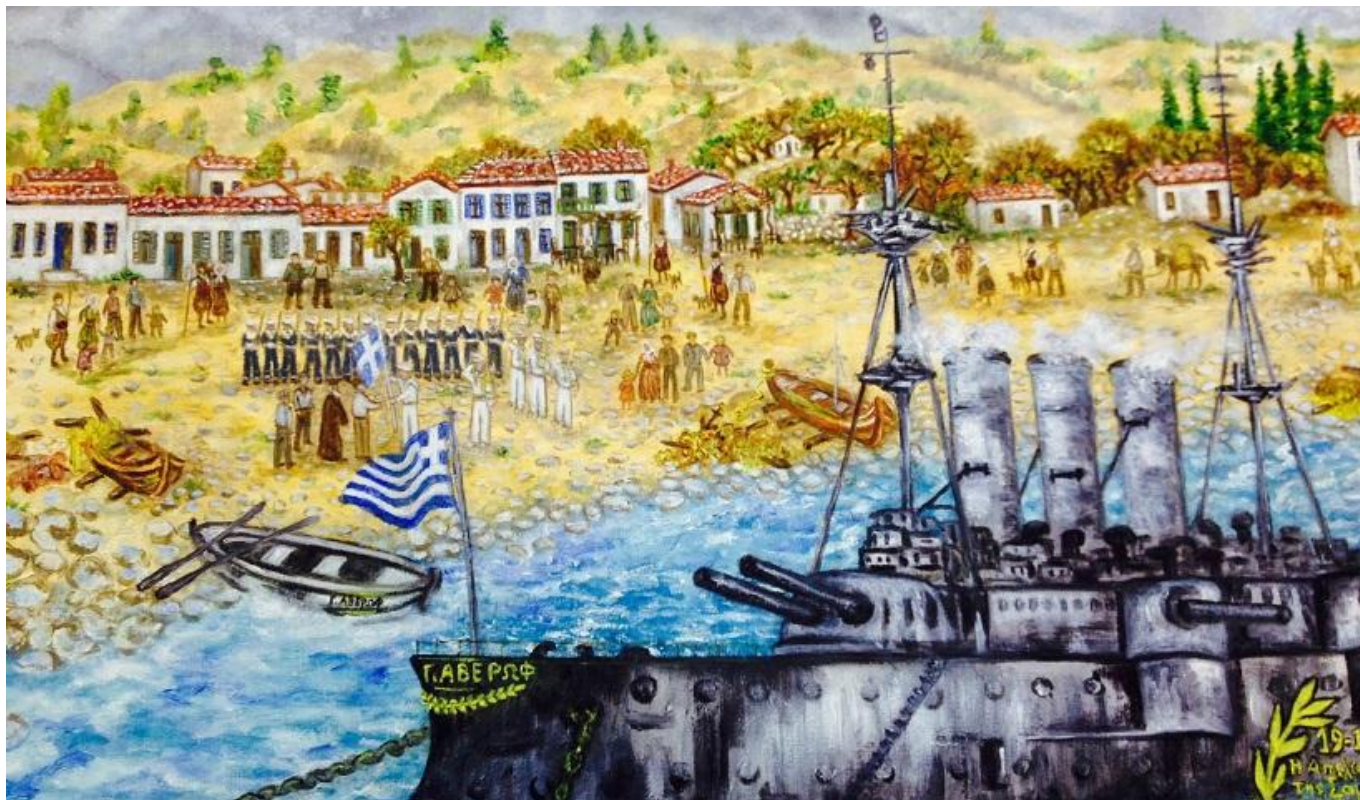


19 Οκτωβρίου 1912: Η απελευθέρωση της Σαμοθράκης

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

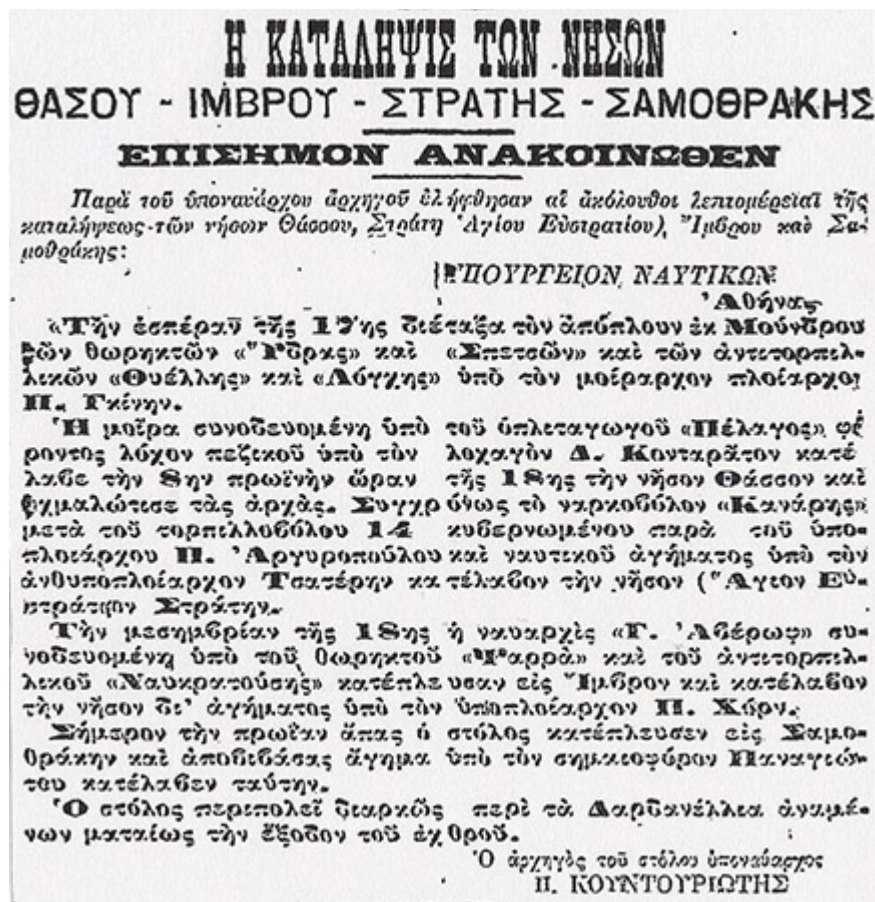


Στις 19 Οκτωβρίου 1912, τρία θωρηκτά του ελληνικού στόλου αγκυροβόλησαν ανοιχτά του όρμου της Καμαριώτισσας και ένα άγημα πεζοναυτών αποβιβάστηκε στο νησί. Με παραλήρημα χαράς και ψέλνοντας αναστάσιμους ύμνους υποδέχθηκαν οι Σαμοθρακίτες τους Έλληνες στρατιώτες. Η Σαμοθράκη απελευθερώνεται από τον ένδοξο ελληνικό στόλο μετά από 458 χρόνια στυγνής σκλαβιάς.

Το μαρτυρικό νησί έμεινε υπόδουλο στους Τούρκους από το 1454 μέχρι το 1912. Όμως η ψυχή του έμεινε αδούλωτη, και ο ηρωικός λαός του περίμενε την κατάλληλη στιγμή για να αποτινάξει το ζυγό που του επέβαλλαν επί αιώνες οι βάρβαροι γείτονές του.

Η Σαμοθράκη ήταν από τα νησιά τα οποία πλήρωσαν βαρύτατο τίμημα κατά την

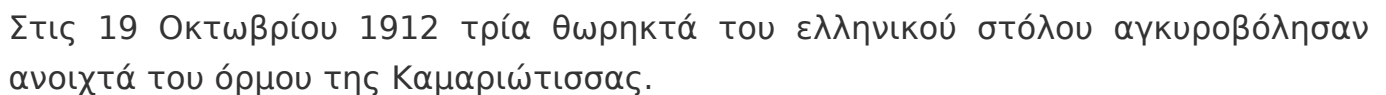
διάρκεια της Επανάστασης του 1821. Το σάλπισμα της Επανάστασης που ξεκίνησε από την Αγία Λαύρα στις 25 Μαρτίου 1821, βρήκε τις καρδιές των αγνών νησιωτών έτοιμες για τον μεγάλο ξεσηκωμό.



Μερικοί πρόκριτοι της Σαμοθράκης που είχαν μνηθεί στη Φιλική Εταιρεία, μόλις πληροφορήθηκαν τα γεγονότα στην Πελοπόννησο έπεισαν τους κατοίκους του νησιού να κηρύξουν (τον Απρίλιο του 1821) τους εαυτούς τους ελεύθερους και να αρνηθούν να πληρώσουν τους οφειλόμενους στους Τούρκους φόρους. Συγχρόνως ένας Σαμιώτης που βρισκόταν στο νησί άρχισε να εκπαιδεύει μερικούς Σαμοθρακίτες και να τους μαθαίνει σκοποβολή. Παρά τη μυστικότητα όμως της προετοιμασίας, η είδηση έφθασε πολύ γρήγορα στ' αυτιά του Σουλτάνου ο οποίος έδωσε αμέσως εντολή στον υποναύαρχο καπετάν Μπέη Καρά Αλή να πάει στη Σαμοθράκη και να καταστείλει την ανταρσία.

Ο υποναύαρχος του τουρκικού στόλου φθάνει στη Σαμοθράκη με 1.000 (κατ' άλλες πληροφορίες 2.000) στρατιώτες. Οι Τούρκοι κατέσφαξαν σχεδόν όλον τον πληθυσμό του νησιού ως τιμωρία για την συμμετοχή του στην Επανάσταση του Έθνους. Η μεγάλη σφαγή της Σαμοθράκης έγινε την 1η Σεπτεμβρίου 1821 και ονομάζεται από τους Σαμοθρακίτες «ημέρα χαλασμού». Από τη σφαγή κατάφεραν και σώθηκαν μόνο 33 οικογένειες, οι οποίες διέφυγαν σε ορεινές περιοχές του νησιού και συνετέλεσαν στο να δημιουργηθεί ο μετέπειτα πληθυσμός της

Έφτασε ο 20ός αιώνας και το πανέμορφο αιγαιοπελαγίτικο νησί της θυσίας και του ολοκαυτώματος παρέμενε ακόμα στην κυριαρχία των Τούρκων. Κακουχίες, θάνατος και ταλαιπωρία συντρέφουν για πολλά χρόνια τους κατοίκους. Όμως το ποτήρι της σκλαβιάς είχε ξεχειλίσει, και όλοι πίστευαν πως η ώρα του λυτρωμού έφθανε. Η ελεύθερη Ελλάδα σχεδίαζε την απελευθέρωση των υπόδουλων αδελφών κι αυτό γέμιζε με χαρά και αισιοδοξία τους Σαμοθρακίτες. Έτσι ήρθε το φθινόπωρο του 1912. Ο ελληνικός στόλος όργωνε το καταγάλανο Αιγαίο, σκορπίζοντας το φόβο στις τουρκικές αρμάδες και φέρνοντας το μήνυμα της νίκης και της λευτεριάς στους σκλαβωμένους.



Όπως ανέφεραν σε αφηγήσεις τους μερικοί γέροντες που έζησαν την ιστορική αυτή ημέρα της απελευθέρωσης της Σαμοθράκης, οι ολιγάριθμοι Τούρκοι που βρίσκονταν στο νησί, πριν παραδοθούν, παρακάλεσαν τον τότε αρχιερατικό

επίτροπο, αείμνηστο ιερέα Ανδρέα Παπανδρέου, να μεσολαβήσει στον επικεφαλής του αγήματος για την ασφάλεια της ζωής τους. Έτσι κι έγινε. Ο ίδιος ο παπα-Ανδρέας τους οδήγησε και τους παρέδωσε στον Έλληνα αξιωματικό Κωνσταντίνο Παναγιώτου.

Αρχηγός του ελληνικού στόλου ήταν τότε ο θρυλικός και ένδοξος Ναύαρχος Κουντουριώτης. Σε αυτόν απέστειλε έκθεση ο σημαιοφόρος Κωνσταντίνος Παναγιώτου. Σε αυτόν εκτέθηκαν όλες οι λεπτομέρειες της κατάληψης της Σαμοθράκης.

Αποσπάσματα από την έκθεση αυτή έχουν ως εξής: «Εις εκτέλεσιν της υπ' αριθμ. 34 και από 17 τρέχοντος εγγράφου διαταγής υμών, λαμβάνω την τιμήν να σας αναφέρω ότι άμα τη αποβιβάσει μου εν τη Νήσω Σαμοθράκη προέβην αμέσως εις την κατάσχεσιν του εν τη παραλία Λιμεναρχείου, υψώσας επ' αυτού με τας κεκανονισμένας τιμάς την ελληνικήν Σημαίαν. Αφού δε εγκατέστησα φρουράν εξ ενός διόπου και 8 ναυτών, προέβην εις την κατάσχεσιν παρακείμενης αποθήκης εν η υπήρχε ποσότης κριθής, σίτου και άλλων καρπών».

Σε άλλο σημείο της έκθεσής του, προς τον Ναύαρχο Κουντουριώτη, ο Κωνσταντίνος Παναγιώτου αναφέρει: «Είτα δε παραλαβών το υπόλοιπον του αγήματος, μετέβην και κατέλαβον την κυρίως πόλιν της Σαμοθράκης, κατοικουμένην εκ τεσσάρων χιλιάδων περίπου κατοίκων, απάντων Ελλήνων, πλην δύο οικογενειών οθωμανών. Εν τούτη εύρον στρατιωτικήν δύναμιν εξ ενός δεκανέως και έξ στρατιωτών του τουρκικού στρατού, οίτινες επί τη προσκλήσει μου παρεδόθησαν μετά των όπλων, των φυσιγγίων και λοιπών εξαρτημάτων των. Μετέβην είτα εις την εκκλησίαν όπου ετελέσθη δοξολογία παρά των κατοίκων και εκοινοποίησα την υμετέραν προκήρυξιν συστήσας αυτοίς τάξιν και ησυχίαν».

Και ο γενναίος Έλληνας αξιωματικός καταλήγει: «Εν τέλει δε παρακαλώ, όπως ευαρεστούμενοί μοι αποστείλητε έν σχέδιον δημοψηφίσματος, ίνα κυρωθεί παρά των κατοίκων επιθυμούντων τούτο, προς δε και οδηγίας προς ποίους να υποβληθεί».

Μετά την απελευθέρωσή της η Σαμοθράκη μπόρεσε πολύ γρήγορα να βρει τον καινούργιο ρυθμό της ζωής της. Σ' αυτό συνετέλεσε ότι τόσο κατά τους τέσσερις αιώνες της σκλαβιάς όσο και μετά την Επανάσταση του 1821 στη Σαμοθράκη δεν παρέμενε μεγάλος αριθμός Τούρκων. Συνήθως έμενε μια ομάδα υπαλλήλων με ελάχιστους στρατιώτες, έτσι που το νησί κατάφερε να διατηρήσει ανέπαφο το χρώμα του, τα πατροπαράδοτα έθιμά του και τις πανάρχαιες ελληνικές του παραδόσεις, χωρίς να αφομοιωθεί ούτε στο ελάχιστο με το τουρκικό στοιχείο. Η Σαμοθράκη, ελληνικό νησί από τους αρχαιότατους χρόνους, κατόρθωσε να

διατηρήσει επί δεκάδες αιώνες την ελληνικότητά του και να αποτελεί σήμερα ένα γνήσιο φυλάκιο της μεγάλης και αθάνατης ελληνικής πατρίδας.

Το χρυσό μετάλλιο με το οποίο η Ακαδημία Αθηνών τίμησε τη Σαμοθράκη στις 23 Μαρτίου 1980 είναι μια τιμητική αναγνώριση της μικρής, ίσως, σε μέγεθος, απέναντι στον μεγάλο Αγώνα του '21, αλλά υψίστης σε σημασία θυσίας του νησιού.

Στην παραπάνω φωτογραφία (που δημοσιεύθηκε στο oldalexandroupoli.gr και παραχωρήθηκε από τον εγγονό του ιερέα Ανδρέα Παπανδρέου, Χρήστο Μποτονάκη) εικονίζεται άγημα από ελληνικό πολεμικό πλοίο το οποίο κατέπλευσε στην Σαμοθράκη τη 19η Οκτωβρίου του 1913 για να τιμήσει την συμπλήρωση ενός έτους από την απελευθέρωση του νησιού. Σύσσωμη η κοινωνία της Σαμοθράκης φωτογραφίζεται με το άγημα μετά την πανηγυρική δοξολογία, μπροστά στην εκκλησία της Χώρας. Κάτω στη φωτογραφία η ιδιόχειρη σημείωση είναι του π. Ανδρέα Παπανδρέου ο οποίος απεικονίζεται μεταξύ του πλήθους.

Πηγή: alexpolisonline.com.